

Nr 32.

Ankom till riksdagens kansli den 31 mars 1927 kl. 5 e. m.

Utlåtande angående reglering av utgifterna för kapitalökning för budgetåret 1927—1928 i vad angår jordbruksärenden.

(1:a avd.)

Med anledning av de till jordbruksutskottet hänvisade framställningar, som röra utgifter för kapitalökning, får utskottet avgiva följande yttrande och förslag.

Statens affärsverksamhet.

1:o). **Utökande av maskinutrustningen vid statens reproduktionsanstalt.** I punkt 1 av den till innevarande riksdag avlätna statsverkspropositionen. avdelning: utgifter för kapitalökning i vad angår jordbruksdepartementet, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till utökande av maskinutrustningen vid statens reproduktionsanstalt anvisa för budgetåret 1927—1928 ett reservationsanslag av 48,500 kronor.

[1.]

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till statsrådsprotokollet. (Utgifter för kapitalökning, bil. 3, sid. 1—4).

Kungl. Maj:ts förevarande framställning innefattar förslag om att maskinutrustningen vid statens reproduktionsanstalt skulle kompletteras med dels en offsetpress och vissa hjälpapparater för pressens användning för en sammanlagd kostnad av 29,000 kronor, dels ock följande för den litografiska avdelningen avsedda maskiner, nämligen 1 övertryckspress, till ett pris av 7,500 kronor, 1 litografisk snällpress till ett pris av 10,000 kronor, samt 1 Levys 4-kantraster till ett pris av 2,000 kronor.

Departementschefen har till statsrådsprotokollet i ärendet gjort följande uttalande:

»Även jag är av den uppfattningen, att reproduktionsanstaltens verksamhet bör hållas inom den ram, som hittills varit för densamma avsedd. Härvid framstår emellertid såsom av vikt att, i överensstämmelse med vad lantmäteristyrelsen framhållit, anstalten icke alltför snävt kringskäres i sina möjligheter att anskaffa den moderna utrustning, som är en nödvändig förutsättning för att rörelsen skall kunna drivas rationellt och konkurrenskraftigt. Anstaltens ekonomiska ställning blir ävenledes härav i hög grad beroende.

Med hänsyn härtill anser jag mig böra tillstyrka, att medel ställas till förfogande såväl för inköp av ifrågasvarande offsetpress som för övrigt av lantmäteristyrelsen föreslagen komplettering av utrustningen vid den litografiska avdelningen. Det för ändamålet erforderliga beloppet av 48,500 kronor torde böra anvisas som reservationsanslag under utgifter för kapitalökning».

Utskottet.

I likhet med departementschefen anser utskottet, att reproduktionsanstaltens verksamhet bör hållas inom den ram, som hittills avsetts för densamma. Av utredningen i ärendet synes framgå, att reproduktionsanstalten även med beaktande av denna synpunkt är i behov av viss ökad maskinell utrustning för att kunna med framgång upprätthålla konkurrensen i den öppna marknaden och för att kunna på ett nöjaktigt sätt tillgodose de krav, som särskilt från statens verk ställas på densamma. Beträffande särskilt den till inköp ifrågasatta offsetpressen kan visserligen någon tvekan råda om lämpligheten att i de nuvarande provisoriska lokalerna uppsätta en sådan maskin med hänsyn till med dess inmontering förenade kostnader. Emellertid anser utskottet den omständigheten att anstaltens hyreskontrakt om de nuvarande lokalerna utgår den 1 juli 1929 i detta avseende i och för sig icke bör tillmätas avgörande betydelse, då anstalten under hela sin tillvaro varit inrymd i provisoriska lokaler och någon visshet icke förefinnes, när flyttning till mera permanenta lokaler kan komma att ske. Utskottet kan därför icke finna tillräcklig anledning att avvisa ett krav, om vars berättigande utskottet för övrigt är övertygat. Utskottet vill därför tillstyrka anvisande av medel för inköp av de föreslagna maskinerna med undantag av övertryckspressen, med vars anskaffande i varje fall torde böra anstå tillsvidare. Det erforderliga beloppet skulle i följd härav begränsa sig till 41,000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning till utökande av maskinutrustningen vid statens reproduktionsanstalt anvisa för budgetåret 1927—1928 ett reservationsanslag av 41,000 kronor.

Beträffande sättet för medlens anskaffande torde statsutskottet framdeles under riksdagen avgiva förslag.

Statens utlåningsfonder.

[2.] 2:o) **Statens avdikningslånefond.** Under punkt 2 av förberörda avdelning av statsverkspropositionen har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att

a) medgiva, att Kungl. Maj:t må under budgetåret 1927—1928 från statens avdikningslånefond bevilja lån å tillhoppa högst 3,000,000 kronor;

b) såsom kapitalökning för sagda fond för budgetåret 1927—1928 anvisa ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till statsrådsprotokollet. (Utgifter för kapitalökning, bil. 3 sid. 4—7.)

Sedan lång tid tillbaka har riksdagen ställt medel till förfogande att användas till låneunderstöd för företag avseende avdikning av sankta marker samt vattenavtappningar. År 1913 sammanslogos till en fond, benämnd odlingslånefonden, två särskilda för ovannämnda ändamål då befintliga fonder, nämligen den s. k. äldre och den s. k. nya odlingslånefonden, upprättade den förra av 1873 års riksdag och den senare av 1883 års riksdag. Med bifall till Kungl. Maj:ts i propositionen den 5 februari 1926, nr 82, angående statens understödsverksamhet till främjande av avdikning av viss mark därom framställda förslag beslöt 1926 års riksdag, jämte annat, att godkänna ändrade grunder för understödjande medelst lån från odlingslånefonden av torrlägningsföretag, och ändrades i samband härmed fondens benämning till statens avdikningslånefond.

Enligt av riksdagen lämnat medgivande äger Kungl. Maj:t under budgetåret 1926—1927 bevilja lån ur statens avdikningslånefond till högst 3,800,000 kronor.

Departementschefen har till statsrådsprotokollet anfört huvudsakligen följande:

»Mot lantbruksstyrelsens förslag, att det för budgetåret 1927—1928 ifrågakommande utlåningsbeloppet bör bestämmas till 3,000,000 kronor — d. v. s. 800,000 kronor lägre än för innevarande budgetår — har jag intet att erinra.

Av statskontorets beräkning framgår att, därest alla lån som beviljats eller komma att beviljas före den 1 juli 1928 också skulle i sin helhet utbetalas före sagda dag, en kapitalökning av fonden skulle erfordras för budgetåret 1927—1928 till belopp av 2,900,000 kronor. Då emellertid, med hänsyn till den långa tid som i regel förflyter mellan lånens beviljande och utbetalande, ett kapitalökningsanslag av 1,000,000 kronor synes vara tillräckligt att tillgodose nödiga utbetalningar, vill jag föreslå, att anslaget bestämmas till sagda belopp. Såsom av lantbruksstyrelsen berörts, har jag föranstaltat om utredning rörande viss förhöjning av bidragen från statens avdikningsanslag till företag i landets mellersta och södra delar.»

Utskottet som icke funnit skäl till erinran mot Kungl. Maj:ts förevarande framställning, hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må

a) medgiva, Kungl. Maj:t må under budgetåret 1927—1928 från statens avdikningslånefond bevilja lån å tillhoppa högst 3,000,000 kronor;

b) såsom kapitalökning för sagda fond för budgetåret 1927—1928 anvisa ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

Beträffande sättet för medlens anskaffande torde statsutskottet framdeles under riksdagen avgiva förslag.

[3.] 3:o) **Egnahemslånefonden.** Under punkt 3 av förberörda avdelning av statsverkspropositionen har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition i ämnet, som må varda riksdagen förelagd, såsom kapitalökning för egnahemslånefonden beräkna för budgetåret 1927—1928 ett belopp av 6,000,000 kronor.

Härefter har Kungl. Maj:t i en den 18 februari 1927 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition nr 164 under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen

a) godkänna det såsom bilaga A till nämnda protokoll fogade förslag till ändrad lydelse av §§ 10, 11 och 14 av de utav riksdagen antagna allmänna villkor och bestämmelser för statens egnahemslånerörelse;

b) medgiva, att Kungl. Maj:t må för 1928 bevilja statslån från egnahemslånefonden intill ett belopp av 18,000,000 kronor, därav 12,500,000 kronor, för jordbrukslägenheter och 5,500,000 kronor för bostadslägenheter; samt

c) såsom kapitalökning för sagda fond för budgetåret 1927—1928 anvisa ett reservationsanslag av 6,000,000 kronor.

Över denna framställning kommer utskottet att avgiva särskilt utlåtande vilket utskottet härigenom velat för riksdagen

anmäla.

[4.] 4:o) **Kraftledningslånefonden.** Under punkt 4 av förberörda avdelning av statsverkspropositionen har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att

a) medgiva, att lån ur kraftledningslånefonden må under 1927 beviljas till ett belopp av högst 2,500,000 kronor;

b) såsom kapitalökning för samma fond anvisa för budgetåret 1927—1928 ett reservationsanslag av 1,200,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till statsrådsprotokollet. (Utgifter för kapitalökning, bil. 3, sid. 8 och 9).

Kraftledningslånefonden inrättades enligt beslut av 1918 års riksdag. Allmänna bestämmelser för denna lånerörelse hava meddelats genom kungörelse den 13 september 1918 (nr 718), däri ändringar vidtagits genom kungörelserna nr 480/1919, nr 194/1923 och nr 366/1925.

Jämlikt riksdagens beslut har det belopp, vartill lån ur fonden fått för året högst beviljas, för 1926 uppgått till 2,500,000 kronor.

Av statsrådsprotokollet inhämtas, att med ett utlåningsbelopp för 1927 av liksom för 1926 2,500,000 kronor kapitalökningsanslaget kan på grund av disponibel kapitalbehållning begränsas till 1,300,000 kronor.

Med tillstyrkan av bifall till Kungl. Maj:ts framställning hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må

a) medgiva, att lån ur kraftledningslånefonden må under 1927 beviljas till ett belopp av högst 2,500,000 kronor;

b) såsom kapitalökning för samma fond anvisa för budgetåret 1927—1928 ett reservationslag av 1,200,000 kronor.

Beträffande sättet för medlens anskaffande torde statsutskottet framdeles under riksdagen avgiva förslag.

Låneunderstöd.

5:o) **Låneunderstöd till försöksgårdar i Norrland.** Under punkt 5 av berörda avdelning av statsverkspropositionen har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att under i statsrådsprotokollet angivna villkor såsom låneunderstöd till kemisk-växtbiologiska anstalten i Luleå för täckande av uppkommen brist vid den under anstaltens ledning drivna försöksgården vid Alträsk i Norrbottens län anvisa ett anslag av 14,000 kronor.

[5.]

Under hänvisning till vad utskottet under punkt 75 i sitt utlåtande nr 1 anfört hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må under i statsrådsprotokollet angivna villkor såsom låneunderstöd till kemisk-växtbiologiska anstalten i Luleå för täckande av uppkommen brist vid den under anstaltens ledning drivna försöksgården vid Alträsk i Norrbottens län anvisa ett anslag av 14,000 kronor.

Beträffande sättet för medlens anskaffande torde statsutskottet framdeles under riksdagen avgiva förslag.

Stockholm den 31 mars 1927.

På jordbruksutskottets vägnar:

O. NILSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar Nilsson i Kabbarp, *Boberg*, *Sjöblom*, *Tjällgren*, *Gabrielson*, *Andersson* i Fältenborg, *Eriksson* i Ljusdal och *Valfrid Eriksson*; samt

från andra kammaren: herrar Nilsson i Tånga, *Olsson* i Broberg, *Johansson* i Uppmälby, *Sköld*, *Pettersson* i Bjälbo, *Carlström*, *Andersson* i Grimbo och *Olsson* i Rödningsberg.